

עפ"ת 49149/09/22 - אבו אעידה חאלד נגד מדינת ישראל פרקליטות מחוז דרום פלילי

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עפ"ת 49149-09-22 חאלד נ' מדינת ישראל

בפני	כבוד השופטת גילת שלו
המערער	אבו אעידה חאלד ע"י ב"כ עוה"ד יורם סגי זקס
נגד	
המשיבה	מדינת ישראל ע"י פרקליטות מחוז דרום פלילי

מהות הערעור: ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום לתעבורה בבאר-שבע (כב' השופט א' גרבי), בתת"ע 4386-11-19 מיום 31/7/22.

פסק דין

המערער נדון בבית המשפט קמא בגין עבירה של נהיגה בזמן פסילה מיום 30.10.19, לעונשים הבאים: 5 חודשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות, הפעלת מאסר מותנה בן 3 חודשים באופן חופף, פסילה בפועל למשך 11 חודשים, מאסר על תנאי, פסילה על תנאי והתחייבות. יוער, כי מרבית רכיבי העונש שהוטלו על המערער הוסכמו בין הצדדים במסגרת הסדר טיעון "סגור", אותו אישר בית המשפט קמא; וכי בהליך שהתקיים בפני בית המשפט קמא היה המערער מיוצג ע"י עו"ד גיל אביטל.

לאחר מתן גזר הדין, שכר המערער את שירותיו של עו"ד סגי-זקס, אשר הגיש בשמו את הערעור שבפניי, במסגרתו טען כי ההליך בבית המשפט קמא התנהל באופן לא ראוי, מבלי שהוסברו למערער זכויותיו, מבלי ששותף בהליך על כל שלביו ומבלי שהבין במה הוא מודה, ועל כן עתר כי התיק יוחזר לבית משפט קמא, על מנת שיתחיל להשמע מלכתחילה.

ב"כ המערער הפנה לכך שבמועד הצגת הסדר הטיעון, ביום 8.3.21, בית המשפט לא הקריא את כתב האישום בפני המערער ולא וידא כי הוא מבין אותו, אלא צוין בפרוטוקול כי "כתב האישום המתוקן הוקרא בפני בא כח הנאשם ונשאל מה תשובתו לאישום"; לאחר מכן נרשמה הודאה מפי ב"כ הנאשם; נרשמה אזהרת בית המשפט כי אינו כבול להסדר הטיעון, ותגובתו של ב"כ הנאשם כי הוא מבין את הסברו ואזהרתו של בית המשפט ומבקש כי בית המשפט יכבד את ההסדר; וכן צוין כי הוא הסביר את ההסדר המוצע למערער, והסביר לו שבית המשפט אינו כבול בהסדר. ב"כ המערער ציין, כי בפרוטוקול לא נכתב כי בית המשפט פנה למערער עצמו, או כי המערער עצמו הבין את כתב האישום והודה בו, וזאת בניגוד להוראות סעיף 143 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] תשמ"ב-1982 (להלן - חסד"פ) לגבי אופן תחילת המשפט.

עוד ציין ב"כ המערער, כי "לדברי המערער במקרה דנן, הוא לא הבין ולא הסכים לאמור בכתב האישום, לא היה מודע למהות התיקון בו, לדברי המערער הוא לא הסכים להסדר ואף ביקש מב"כ לשנותו והדבר לא נעשה, אילו היה בית המשפט קמא פונה למבקש בדיון היו הדברים עולים צפים מתבהרים ומתבררים לאלתר אולם הדבר לא נעשה" (סעיף 9 להודעת הערעור); כי המערער כופר במיוחס לו ומבקש לברר את אשמתו בבית המשפט, למרות שהוצג הסדר טיעון בעניינו (שם בסעיף 10); וכי לטענת המערער, הוא כלל לא ידע שהוא מצוי בפסילה, והדבר לא הודע לו או לבא כוחו הקודם בניגוד לאמור בכתב האישום, והוא מבקש שטענתו תתברר (שם בסעיף 12).

ב"כ המערער הפנה לפסקי דין המדגישים את חשיבות הקראת כתב האישום לנאשם, לפי סעיף 143 לחסד"פ, וטען כי קמה למערער הגנה מן הצדק מאחר שנפל פגם באופן ניהול ההליך הפלילי נגדו.

נוכח הדברים שנטענו בסעיף 9 להודעת הערעור, כמפורט לעיל, התבקש ב"כ המערער לצרף את תגובתו של עו"ד אביטל, שכן הטענות גובלות בטענה של כשל בייצוג, אך הדבר לא נעשה; כאשר במעמד הדיון ציין ב"כ המערער כי פנה לעו"ד אביטל בהודעות טלפוניות וביקש את התייחסותו אך זה לא ענה לפנייתו, ומכל מקום הדגיש כי מוקד טענותיו אינו כשל בייצוג אלא הטענות כנגד ההליך שהתנהל בבית המשפט קמא, כעולה מהפרוטוקולים.

במעמד הדיון, לאור הערות בית המשפט, הוסיף ב"כ המערער כי גם אם מדובר בעבירות שסעיף 128 לחסד"פ חל עליהן, הרי שכאשר המדינה עותרת למאסר בפועל יש חובה שהנאשם יהיה נוכח באולם גם בעת מתן ההודאה. וכן טען, כי הפגם ההתחלתי באופן ניהול הדיון וקבלת הודאתו של המערער מבלי לוודא אותה, אמור להביא לביטול הדיונים שהתקיימו בפני בית המשפט קמא, וכי לא ניתן לרפא את הפגם באמצעות דבריו של המערער לשירות המבחן או לממונה על עבודות השירות.

ב"כ המשיבה טען כי תגובתו של עו"ד אביטל הכרחית, וכי "לא ניתן להתקדם אם לא נדע איך הוא הסביר למערער את הדברים". לאור בקשת בית המשפט כי הצדדים יטענו לגופו של עניין, עתר ב"כ המשיבה לדחות את הערעור. לטענתו, המערער נכח באולם בכל הדיונים שהתקיימו ושמע את המתרחש, ולו לא הבין דבר מה או שדבר מה לא היה נכון, הוא היה צריך להעיר ולומר את הדברים לבית המשפט. יתרה מכך, כאשר נשלח המערער בהמשך לשירות המבחן ולממונה על עבודות השירות, הוא נמצא לבדו אל מול אותם גורמים וגם אז לא אמר דבר לגבי אי הבנת ההליך.

ב"כ המשיבה הפנה לסעיפים 128 ו-240 לחסד"פ, ולסדרי הדין המיוחדים שנקבעו לעבירות תעבורה, שהוגדרו ע"י המחוקק כעבירות קלות, שלפיהם אין חובה בהתייצבות הנאשם לדיון ודי בהתייצבות בא כוחו. לטענתו, מכלל הפרוטוקולים והמסמכים שבתיק בית המשפט קמא עולה בבירור כי המערער הבין את משמעות הודאתו בעבירה ואת ההסדר אליו הגיעו הצדדים.

בתום הדיון, קבעתי כי למען הזהירות, בטרם יינתן פסק הדין, יש מקום לקבל את תגובתו של עו"ד אביטל לאמור בהודעת הערעור, ובעיקר בסעיף 9 לה.

בתגובה שהגיש עו"ד אביטל, נסקרה השתלשלות העניינים בהליך שנוהל בבית המשפט קמא ובין היתר נכתבו הדברים הבאים: "לאחר בחינת חומר הראיות, התקבלה החלטה לפנות לכיוון של קבלת אחריות והפניה לשירות המבחן על מנת לבחון את הארכת המאסר המותנה. קבלת החלטה ההגנה הינה על בסיס העובדה כי הח"מ ייצג אף בתיק נשוא הפסילה... בפני ביהמ"ש לתעבורה בפתח תקווה" (סעיפים 5-6); "המערער המציא למשרד הח"מ את כתב האישום, והח"מ פעל כפי שנדרש ובירר את המצב הראייתי בתיק ולאחר בחינתו ההגנה בחרה ליטול אחריות" (סעיף 7); "ב"כ המערער מנהל תיקים רבים במקביל ולא זוכר את כל הפרטים באופן מדויק. המערער אכן הביע לא הביע שמחתו על ההסדר שהושג, כפי שמתרחש המון פעמים בתיקים אלה בהם מתנוסס מעל צוואר המבקש חרב בדמות עונש מאסר מותנה. יצוין כי אף לאור מצב התיק, יש מן הסבירות כי לא פעל הח"מ לבטל את ההסדר, מתוך הבנה כי בית המשפט לא יבטל את הכרעת הדין ויחזיר את התיק למצב התחלתי. לציין כי הח"מ סבר כי עצם הישארות המערער עם הח"מ כמייצג בססה את ההנחה המובאת לעיל. ברם, עקב לאור כך שההסדר אozן עם תקופת פסילה לא ארוכה במיוחד, סבר הח"מ כי ההסדר מקובל" (סעיפים 11-15).

לאחר עיון בהודעת הערעור ובתיק בית המשפט קמא, ולאחר שמיעת טענות הצדדים ועיון בתגובתו של עו"ד אביטל, החלטתי לקבל את הערעור.

אציין תחילה, כי אכן ישנה בעייתיות באופן בו נוהל הפרוטוקול בבית המשפט קמא, שכן למרות שהנאשם נכח באולם בכל הדיונים המהותיים, הדבר כמעט ולא מצא ביטוי בפרוטוקול.

אמנם, כפי שצינתי בפני ב"כ המערער במעמד הדיון, העבירה בה הואשם המערער היא עבירת עוון, עליה חל סעיף 128 לחסד"פ, המאפשר לדון נאשם שלא התייצב למשפט שלא בפניו אם הוא הודה בכתב בכל העובדות, או אם הוא מיוצג וביקש שמשפטו יתנהל שלא בפניו; ואכן, על פי הפרקטיקה הנוהגת, בעבירות תעבורה פעמים רבות הנאשמים לא מתייצבים בבית המשפט ומרבית הדיונים מתקיימים בנוכחות הסנגור בלבד, לרבות מתן הודאה, הכרעת דין ואף גזרי דין שלא מוטל בהם עונש מאסר. עם זאת, המדובר בהסדר החל במקרה בו הנאשם מבקש שלא להתייצב לדיון, ואילו כאשר הנאשם בוחר להתייצב בבית המשפט, על הפרוטוקול לשקף זאת, וברירת המחדל היא כי הודאת הנאשם אמורה להשמע מפיו, וכך גם הבנתו את אזהרת בית המשפט בנוגע לאפשרות שלא יקבל את הסדר הטיעון; ולכל הפחות על בית המשפט לשמוע מפי הנאשם כי הוא מאשר את דברי בא כוחו בעניין זה. בענייננו, המערער נכח בדיונים ולא ברור מדוע פרוטוקול הדיון מיום 14.7.20 שבו ניתנה ההודאה ונרשמה הכרעת דין לראשונה, והפרוטוקול מיום 8.3.21 שבו הוצג הסדר הטיעון, מתייחסים רק לדברי בא כוחו.

למרות האמור, אינני סבורה כי יש בכוחה של הבעייתיות המתוארת לעיל, כשלעצמה, להביא לבטלות ההליך שהתקיים בפני בית המשפט קמא, ולו היו הדברים עומדים בפני עצמם בלבד, לטעמי היה מקום לדחות את הערעור. כפי שצוין בצדק ע"י ב"כ המאשימה, המערער נכח בכל הדיונים ולא העלה כל הסתייגות מהנאמר בשמו ע"י בא כוחו לבית המשפט, כאשר הודאתו בעבירה נמסרה פעמיים, בשתי ישיבות נפרדות; ההליך נמשך עוד זמן רב, שבמהלכו ניתנו דחיות רבות על מנת לקבל תסקיר של שירות המבחן וחווות דעת של הממונה על עבודות שירות, ובכל הזמן האמור הנאשם לא מחה ולא העלה כל טענה נגד ההודאה או הסדר הטיעון; ואף בפני הממונה על עבודות השירות ושירות המבחן הנאשם

לא מחה, לא טען דבר נגד העונש לו הוא צפוי והביע הסכמה לרצות עונש מאסר בעבודות שירות, לכאורה בגין עבירה שלא ביצע.

אלא שהדברים אינם עומדים בפני עצמם, וכאמור הוגשה לתיק תגובתו של עו"ד אביטל, אשר ייצג את המערער בהליך בפני בית המשפט קמא. תגובתו של עו"ד אביטל מעוררת תמיהה רבה, בלשון המעטה, ואין המדובר רק ב"הליכה בין הטיפות", כפי שנטען בתגובת המשיבה, אלא בתגובה המחזקת עד מאד את הטענות (המרומזות) בדבר כשל בייצוג. בכל הכבוד, "ההגנה" אינה מחליטה ליטול אחריות ולהודות בעבירות רק על סמך המצב הראייתי, והודאה היא תמיד של הנאשם עצמו ולא של הסנגור. העובדה שעו"ד אביטל מנהל תיקים רבים במקביל ואינו זוכר את כל הפרטים, אינה יכולה לעמוד כנגד טענה לפיה המערער כופר במיוחס לו, לא הסכים לכתוב בכתב האישום ולא הסכים להסדר, שהרי סנגור אמור לזכור האם יתכן שאי פעם הודה בשם מרשו בדבר שלא עשה. ויתרה מכך, סנגור אינו רשאי להתעלם מרצונו של מרשו לחזור בו מהודאתו שניתנה במסגרת הסדר טיעון, רק על סמך סברתו שהסדר מקובל או מאוזן, ואם מרשו אינו חוזר בו מכוונתו זו, הוא מחויב להעלותה בפני בית המשפט.

נוכח האמור, מאחר שמתגובתו של עו"ד אביטל עולה למעשה כי המערער לא קיבל ייצוג נאות בבית המשפט קמא, ולאור הבעייתיות העולה מהפרוטוקולים כאמור לעיל, הרי שאין מנוס מקבלת הערעור. על כן, הכרעת הדין וגזר הדין שניתנו בבית המשפט קמא מבוטלים. בית המשפט קמא יזמן את המערער ובא כוחו להליך מתחילתו.

יוער, ולא בשולי הדברים, כי על אף מסקנתי כי הבעייתיות העולה מהפרוטוקול אינה מביאה כשלעצמה לבטלות ההליך, ראוי כי בית המשפט יקפיד להבא לשמוע ולציין בפרוטוקול הדיון גם את עמדת הנאשם, אם הוא נוכח באולם, בעיקר בעניינים המהותיים כמו הודאה, הסבר בדבר הסדר הטיעון, דברי הנאשם לעונש וכיוצ"ב.

המזכירות תעביר העתק פסק הדין לב"כ הצדדים.

ניתן היום, ג' כסלו תשפ"ג, 27 נובמבר 2022, בהעדר הצדדים.

גילת שלו, שופטת